

Cuprins

Lista ilustrațiilor	5
Lista abrevierilor	7
Cronologie	9
Plicuri pentru <i>Scrisori către Vera</i> de Brian Boyd	17
„ <i>Draga mea iubită și scumpă</i> “: Traducând <i>Scrisori către Vera</i> de Olga Voronina	43
Nota traducătoarei	51
Scrisori către Vera	53
Anexa 1: Ghicitori cu Ghennadi Barabtarlo	541
Anexa 2: Viața de după de Brian Boyd	553
Note	557
Bibliografie	723
Mulțumiri	729

VLADIMIR NABOKOV

*Scrisori
cătire Vera*

Traducere din limba engleză și note
de Veronica D. Niculescu

POLIROM
2016

[SMS, 4 PP.]

[data poștei 15 martie 1937]

Către: 22, Nestor str., Berlin – Halensee, Allemagne

c/o Fondaminski, 130, av. de Versailles

[Paris]

My love, my darling,

*You make me anxious and cross*¹, – ce fel de frază e asta, „are rost să călătoresc înainte de întoarcerea ta de la Londra“? De vreme ce (dacă chiar merg, – fiindcă o să merg numai dacă e pe deplin garantat un profit rezonabil pentru seară sau seri), voi fi la Londra numai în cea de-a patra săptămână din aprilie (și nu mai mult de patru sau cinci zile – și o să stau fie la familia Sablin, fie la Haskell, m-au invitat și unii, și alții), sosirea ta ar fi amînată cu încă o lună, corect? (Acest „corect“ arată *how cross I am with you*²). Și de vreme ce la sfîrșitul lui mai voi susține aici conferința în franceză (care se va intitula „*Lettres de femmes et femmes de lettres*“), atunci, probabil, am putea prea bine să amînăm pînă în iunie, nu-i așa? (*crosser and crosser*³). Acum fii atentă.

Tocmai am fost la foarte amabila Maria Ivanovna Ciornii și (în cazul în care nu voi primi un răspuns absolut pozitiv din Roquebrune, care ar trebui să sosească dacă nu azi, atunci mîine), am hotărît împreună asta: joi se duce în La Favière, unde stă ea (e la gara Lavandou, Var), și se oferă să ne instaleze la o pensiune pe care o cunoaște bine (cu încălzire centrală, apropo), un pic mai sus, într-un orășel minunat, între pini, Bormes, pentru luna aprilie (se face un sfert de oră cu autocarul de acolo la plajă), fiindcă primăvara e mai frumos acolo decît chiar lîngă mare. Pensiunea completă n-ar trebui să ne coste mai mult de 60 fr., *nous trois*. Iar apoi: în mai ea pleacă și ne oferă, dacă ne place, căsuța ei (două camere, două terase, grădină), în La Favière (iar asta e chiar lîngă plajă – așa că este un loc ideal pentru micuți). Cred că

1. Iubirea mea, draga mea, mă agiți și mă superi (engl.).

2. Cît de supărat sînt pe tine (engl.).

3. Din ce în ce mai supărat (engl.).

toate astea sînt foarte atrăgătoare. Așa că – dacă ne hotărîm la Bormes – propun următoarele: tu și băiatul să luați bilet de la Berlin spre Toulon via Strasbourg (vagon de dormit clasa a doua de la Strasbourg) – ceea ce sigur va ieși mult mai ieftin decît prin Paris – iar joi, întîi aprilie (o dată ciudată, dar ce putem face), o să vă aștept la gara din Toulon împreună cu cîțiva podalirius (o să ajung acolo în aceeași zi cu voi) iar de acolo, pentru 8 franci, un autocar ne va duce în Bormes. Dacă plec pentru o săptămînă la sfîrșitul lui aprilie, atunci Maria Ivanovna a promis deja să aibă grijă de voi. (Îmi va scrie despre pensiune de îndată ce ajunge acolo – așa că pot hotări totul pînă pe 23, luna asta).

Cum e cu viza? Vezi de bilet cu o săptămînă înainte. Vreau un răspuns absolut exact de la tine. Să bîntuim după cine știe ce la dracu-n praznic în Abbazia sau Italia (unde nici nu va fi deloc așa ieftin, dacă nu avem habar de nici unele – și dacă ne apucăm acum să ne interesăm, o să treacă și primăvara, și vara, și două ierni și alte opt veri)), cînd oricum ar fi și prea departe de aici și de Londra! În tot cazul – indiferent că mergem la Roquebrune (e lîngă Menton) sau Bormes (încep să scriu ca Cernișevski), tu și micuțul plecați la Strasbourg nu mai tîrziu de 30 – III (și nu mai este o propunere, draga mea, ci o declarație).

M-am întîlnit cu Wallace și i-am dat „Un tip isteț” și „Primăvară la Fialta” pentru Zurich. Trimite „Soneria” la Viena – restul sînt prea lungi. Sau nu – am uitat – cîte pagini are „Ciorb”? Dacă are zece sau unsprezece, atunci merge. Trimite-o și scrie-i. Nu are rost să apelez la Vinaver 1) am destui oameni acolo care se gîndesc la mine 2) e cam respingător.

*My poor tired little tim.*¹ O să te odihnești bine și o să te refaci în vara asta. *I love you*, te aștept.

Lui Pavel i-am scris numai că, din cîte se spune, Victor a fost plătit cu atîta și acum își poate da textele numai în aceleași condiții: toate astea au fost făcute la insistența puternică a lui Iliușa.

„Eidel” este corect, și „repos” este corect. E minunat că ai reușit să îi trimiți gulerul mamei! De ce este Aniuta așa de inverșunată în tăcerea ei – și intenționează să vină și ea la Paris? Au fost foarte puțini oameni la înmormîntarea

1. Mititica mea obosită (engl.).

bietului Zamiatin. A murit de angină pectorală. Piesa lui Aldanov e departe de-a fi proastă, deși *beaux-esprits* din partea locului o înjură îngrozitor. Cea de-a cincea reprezentatie se va da cu casa închisă, și deja se joacă la Praga și Riga. Scrisul nu-mi vine ușor. De îndată ce primesc un răspuns de la „*Candide*” o să traduc încă o povestire. Ergaziha n-a avut de corectat aproape nimic. Spune-i Aniutei că dinții ei sînt adevărați – am aflat de la dentista la care se duce. În general pare să fie, la o cercetare foarte amănunțită, cea mai timidă și modestă mică creatură. Și ambele mele Irine sînt foarte drăguțe. Astăzi iau cina la familia Aldanov. Ieri am fost la cinema, în cinci: Iliușa, V. M., Șerman și colone-lul Lihoșerstov (despre care ți-am scris în 1933 – unul din-tre cei mai fermecători oameni de pe pămînt). Am fost la Antonini să mănînc clătite. I-am văzut pe Kiandjunțevi, pe bătrîn, familia Tatarinov. Această viață în esență destul de leneșă a devenit cam plictisitoare pentru mine. Am trimis cărțile în Anglia. Greaca mi-e mai bine de cînd stau zilnic o oră întins dezbrăcat sub ultraviolete, în timp ce doctorița, castă, șade cu fața la fereastră și îmi ține de urfît cu o con-versație inteligentă. *People are tremendously nice to me*¹, trebuie să recunosc.

Știi ce mi-ar plăcea acum: să te îmbrățisez, bucuria mea, să te sărut de la buze pînă la piciorușe, draga mea, viața mea...

V.

[VMS]

[data poștei 17 martie 1937]

Către: 22, Nestor str., Berlin – Halensee, Allemagne

c/o Fondaminski, 130, av. de Versailles

[Paris]

Draga mea, iubirea mea,

Am primit un răspuns de la Roquebrune (două camere și pensiune completă pentru trei persoane, 70 fr.), dar putem

1. Oamenii sînt formidabil de amabili cu mine (engl.).

găsi și mai ieftin – și în ansamblu în Bormes e mai bine, așa că va trebui să așteptăm un răspuns clar de acolo.

Ieri am fost la expoziția Pușkin. Poimîine am o întîlnire cu editorul de la *Le Matin*. Traduc „Vestea” în franceză. Piesa scîrție.

Maklakov mă anunță că pregătirile merg bine și se vor încheia curînd. Mă întîlnesc mîine cu Liusia. Draga mea, *I can't do without you any more*¹... mierlele cîntă minunat. Davidov (călătorul), cu care m-am întîlnit aici, spune că privighetoarea este un solist superficial – coloratură, spectacole de varieteu – dar mierla are un suflet veritabil și povestește, prin cîntecul ei, despre tot ce a văzut din zbor. *C'est gentil?*

Sărutări pentru tine, sărutări pentru micuțul meu. Iubirea mea!

V.

[SM, 2 PP.]

[data poștei 19 martie 1937]

Către: 22, Nestor str., Berlin – Halensee, Allemagne

c/o Fondaminski, 130, av. de Versailles

[Paris]

Draga mea, viața mea, draga mea iubire. *I forbid you to be miserable, I love you and*²... nu există nici o forță în lume care să-mi poată lua sau strica măcar un centimetru din iubirea asta nesfîrșită. Iar dacă nu reușesc să scriu într-o zi o scrisoare este fiindcă pur și simplu nu mă pot descurca cu sucelele și încîlcelile timpului în care trăiesc acum. *I love you.*

Acum, la treabă. Cred că planul ăsta al tău e o nebunie. Și Fondaminski, și Liusia, cu care tocmai ce m-am întîlnit, cred la fel. Dar faci cum vrei tu și, conform răspunsului tău – par avion –, eu îți voi scrie la Praga. În primul rînd: dacă ai nevoie de un tratament special (și mi-ai fi putut

1. Nu mai pot fără tine (engl.).

2. Îți interzic să te simți nefericită, te iubesc și... (engl.)

scrie despre asta mai detaliat), care poate fi primit într-o anumită stațiune cehească (și aici, tot așa, ai fi putut spune lucrurilor mai pe nume), atunci, desigur, nu e nimic de discutat – trebuie să mergem acolo. Dar dacă pur și simplu n-ai nevoie decât să te odihnești zdravăn și să te refaci, atunci n-o să găsim loc mai bun decât Bormes – și orice doctor ți-ar spune asta. În al doilea rând: chiar crezi tu că asta o să ne coste mai puțin decât viața într-o *pension* din Bormes (și 60 fr. pentru trei persoane *avec tout confort* e ieftin, toată lumea spune așa!). În al treilea rând: după tot ce-am aranjat cu editurile și ziarele franțuzești – ca să nu mai zic de prieteni, care m-au ajutat în fel și chip – este complet absurd să plec iarăși atît de departe (și, în tot cazul, cine merge într-o stațiune cehească în aprilie!). În afară de faptul că este extrem de complicat să obținem vizele, eu nu am încă o *carte* și, în plus, trebuie să-mi pregătesc călătoria în Anglia. *One thing is definite*¹: prefer să scriu în Anglia că se amîna călătoria (dacă nu e altă cale) decât să nu te văd încă o lună – și voi scrie, dacă asta ne stă în cale – și totuși nu văd cum s-ar putea aranja totul dacă am merge pe întîi în Cehoslovacia. Unicul motiv rezonabil pentru Cehoslovacia ar fi mama, dar cred că oricum ar fi mai ieftin dacă m-aș duce eu acolo pentru o săptămînă. După toate eforturile de stabilire, *it is rather hard on me and everyone – Fondaminski included*² – dacă tu te hotărăști subit să mergi într-o stațiune cehească unde iarăși o să fim izolați de lume, unde o să fie frig, scump și neplăcut. Hai să facem așa: dacă totuși te hotărăști să faci așa cum îmi scrii, atunci răspunde-mi imediat și, fie, voi accepta hotărîrea ta și îi voi telegrafia mamei de îndată, ca să aranjeze cu viza, așa încît să ne întîlnim în Praga pe 1 aprilie. Dar îți spun categoric că în mai trebuie să fim în Favières (recitește-mi scrisoarea) – fiindcă nu vreau să rămîn blocat în Cehoslovacia și, foarte probabil, exact la asta se va ajunge.

Cel mai rău e că deja i-ai scris mamei de viză! E îngrozitor... Planul tău m-a supărat de-a binelea. Trebuia să te gîndești la asta mai devreme. Sînt convins că în sud (fiindcă

1. Un lucru e clar (engl.).

2. Ne e destul de greu, mie și tuturor – inclusiv lui Fondaminski (engl.).

o să stau eu mereu cu băiatul pînă te odihnești tu bine) te vei reface – doar dacă nu e ceva special, care se poate trata numai în Cehoslovacia.

Te iubesc, unica mea iubire. Răspunde-mi repede. Sărută-l pe cel mic. Voi trimite alt trenuleț.

Mă grăbesc teribil, ca să o trimit azi par avion.

[SMS, 2 PP.]

[data poștei 20 martie 1937]

[Către: Berlin]

[Paris]

Draga mea, fericirea mea,

Ieri ți-am trimis un răspuns par avion, iar acum îți scriu ca să-l completez. Cu cît mă gîndesc mai mult și mă consult și cu alții, cu atît pare mai ridicol planul tău. (Și totodată e insuportabil cînd mă gîndesc că liniștea mamei este *en jeu*, – și că, una peste alta, conform unei legi superioare – sau inferioare – ar trebui – în ciuda tuturor – să o vedem, să i-l arătăm pe micuțul nostru – e un chin așa de mare, încît pur și simplu nu-l pot suporta – e un fel de încordare nesfîrșită a sufletului, și n-am unde mă așeza să-mi revin.) Așa că gîndește-te din nou la tot ce ți-am scris, la toate motivele mele. Zău, după tot acest efort enorm irosit pe stabilirea unei legături vii cu Londra și Parisul, trebuie să radem totul și să mergem în Cehia, în provincie, unde (psihologic, geografic și în orice fel) o să-mi fie iarăși tăiate sursele și posibilitățile de a ne asigura traiul? Fiindcă de acolo n-o să mai mergem în nici un sud al Franței, iar călătoria mea la Londra de la finalul lui aprilie va deveni imposibil de complicată. Te asigur că Bormes va fi liniștitor și odihnitor pentru tine, și există și acolo doctori care nu sînt răi deloc. Vino-ți în fire, draga mea, și hotărăște-te. *Because if you go on like that I shall simply take the next train to Berlin*¹ –

1. Fiindcă, dacă mai continui așa, pur și simplu o să iau următorul tren spre Berlin (engl.).